

Sílvia Alcàntara: ‘Escriure m’ha salvat la vida’

Montse Serra / Vilaweb

Sílvia Alcàntara té setanta-dos anys acabats de fer. És optimista de mena i no té un no per a ningú, per més sacrifici que requereixi. Aquesta bonhomia, aquesta vocació de servei, aquest fer modest podria dur-nos a pensar que és dona missaire. Res més allunyat de la seva realitat d’avui. Quan era petita i jove sí que va ser molt creient, però les monges, la crueltat i les mentides que gastaven i la por que li van ficar al cos (tot pecat, tot pecat), la van allunyar de la religió. Afegeix, això sí, que respecta aquells qui creuen, eh? Alhora adverteix contra els de dalt, els poderosos: cal malfiar-se’n sempre, diu, perquè no et deixen mai tranquil, no consenten ni la teva felicitat ni el teu benestar.

Potser allò que defineix millor aquesta escriptora és l’esperit de superació. Ho tenia tot en contra (les dones de la seva generació en aquest país ho van tenir tot en contra) i no s’hi va conformar. I ja s’ha explicat manta vegada que va sortir de la colònia Vidal perquè va estudiar comerç i se’n va anar a viure a Terrassa, la seva ciutat des de llavors –cinquanta anys fa que hi viu–, i hi va trobar una feina d’administrativa. Amb la democràcia es va apuntar a cursos de normalització lingüística i li va faltar temps per a apuntar-se a l’Aula de Lletres així que es va fundar, als anys noranta. Aleshores ja escrivia narracions inventades, com ho feia la seva padrina, i a l’Aula de Lletres li van donar la formació acadèmica. Avui és ella qui ensenya tècniques d’escriptura a gent amb inquietuds literàries, a l’Ateneu de Terrassa i a la Biblioteca Central. I fa deu anys que va fundar l’associació Un Munt de Mots, per a aquells que acaben el curs d’escriptura i es pregunten: ‘I ara què?’ En aquesta associació sense ànim de lucre, els veterans més inquietos dels tallers literaris es troben un dia el mes per continuar escrivint i compartint allò que han escrit. A més, Un Munt de Mots té [un bloc](#) en què els qui ho volen publiquen els seus relats.

Sílvia Alcàntara va començar a publicar de gran, però això no la va pas frenar, sinó que li va donar experiència i solidesa a l’hora de mirar el món. Va debutar el 2009 amb ‘Olor de Colònia’, la novel·la més venuda del catàleg d’Edicions de 1984, amb 55.000 exemplars. Després va arribar ‘La casa cantonera’, de xifres dignes però més discretes, i ara espera repetir èxit amb [‘Els dies sense glòria’](#).

Xerraire de mena com és, diu molt segura: ‘Només la meva vida, ja ha donat esperança a molta altra gent. Molts s’han dit: “Encara hi sóc a temps”.’ A can 1984, s’hi nota, aquest ‘efecte Alcàntara’: d’ençà del seu debut reben infinitat d’originals d’autors d’edat avançada. ‘Pensa que he parlat amb molta gent –diu–. He estat a centenars de pobles de tot el país participant en clubs de lectura. Del llibre “Olor de colònia”, encara en faig clubs de lectura. Les bibliotecàries de tot Catalunya em coneixen. Perquè no tinc mai un no per a ningú. Sigui cobrant o sense cobrar. Perquè hi ha moltes entitats que no tenen el suport de cap organisme públic. La majoria. Ara, això sí, un taxi em ve a buscar a casa i m’hi torna, perquè jo no condueixo.’ I explica, convençuda: ‘A mi, escriure m’ha salvat la vida.’

—I d'on us ve la voluntat d'escriure?

—Diuen que vaig aprendre a explicar històries de la meva padrina, que en sabia molt i ja llegia les 'Pàgines viscudes' d'en Folch i Torres. Ens explicava unes històries més boniques inventades! Històries que ens feien badar una boca de pam, mentre ens donava les sopes i la patata bullida, i poca cosa més, perquè era l'època de la misèria, dels anys quaranta i part dels cinquanta. La padrina havia criat la meva mare que, poc després de néixer, va perdre la seva mare. El seu pare la va donar a la seva germana, la padrina, que no tenia fills. I ell es va quedar sol, isolat, i també es va morir aviat. I ara sóc jo que explico històries a les meves nétes. Vaig deixar l'Aula de Lletres per tenir cura de les meves nétes. Ara ja són grans i encara ens ho passem de bé!

—Llegeixen les vostres nétes?

—La gran sí. A la segona, en canvi, no li agrada llegir. Saps què em va dir l'altre dia?: 'Iaia, la Glòria se'n surt, del coma?' Una pregunta per evitar de llegir la meva nova novel·la. Mira si n'és! Ha, ha. En canvi, per a mi és tan important llegir! Escriure és llegir sobretot. Llegir és l'aliment de l'escriptor. Jo, si no llegeixo és com si em faltessin vitamines.

—I què llegiu?

—Els d'en Cots [es refereix a l'editor de 1984, Josep Cots] ja no els atrapo. I mira que en són de bons, els llibres d'aquesta editorial. Jo m'he llegit tot Fallada. Perquè quan un autor m'agrada, el llegeixo tot. Anys enrere em vaig llegir totes les obres de la Maria Barbal, en Jesús Moncada, en Pere Calders, la Rodoreda, en Jaume Cabré... I els clàssics: la 'Divina comèdia', 'L'Odissea', 'Ulisses' de Joyce, les obres de Thomas Mann, de Flaubert, Bassani, Stefan Zweig, tot Poe, Yourcenar... També m'agrada molt l'assaig... S'ha de tenir un pòsit de bona literatura.

—I com us hi poseu a l'hora de fer una novel·la?

—M'invento històries que em permetin d'explicar allò que vull explicar. A 'Dies sense glòria' volia parlar del patiment de la gent a conseqüència de les circumstàncies. Som éssers circumstancials. També del deteriorament de les relacions. Ens passa a tots, a uns més que uns altres, alguns no ho reconeixen, però totes les relacions es deterioren. A 'La casa cantonera' vaig voler tractar de la gelosia. N'estic molt satisfeta, d'aquesta novel·la, perquè és molt difícil d'escriure. Té molta potència. I, anant a la pregunta: jo escric novel·les més psicològiques que no costumistes. Trio un primer personatge i m'hi fico ben endins i el porto a sobre. I, com que m'hi fico tant, en tots els personatges que m'invento, doncs surten personatges de carn i ossos i la gent s'hi sent identificada. També passa que aquests personatges et poden tocar la moral perquè coneixes algú que s'hi assembla molt o que ha viscut coses molt semblants. I em passa que me'ls estimo tant, els personatges, que no els puc arribar a fer dolents del tot, sinó sempre amb matisos. I així és a la vida. Només necessites un personatge per a començar la novel·la. Després ja li busques la família. El personatge de 'Dies sense glòria' era l'Enric. I li vaig haver de buscar una dona, i va néixer la Glòria. Em va costar.

—L'Enric i la Glòria viuen en un petit poble del Bages, on ell és l'hereu d'un mas, amb terres d'horta i una vinya que dona una mistela molt bona. Però no se'n surten. Les circumstàncies els portaran a emigrar cap al suburbi d'una ciutat mitjana i canviar el mas per un pis de renda limitada. Avui, que la tendència és tornar a valorar el món del camp, la pagesia (fins i tot torna a refer-se el món vinícola del Bages), fa impressió.

—Molta gent d'aquí va haver d'emigrar a ciutat. És el moment que s'acaba el món dels carros, dels animals, de la pagesia. Però jo, sobretot, faig un retrat d'una família. L'època comporta les circumstàncies que ha d'afrontar aquesta família, de la qual n'apareixen tres generacions. Parlo de les persones d'aquesta família, més que no pas de les circumstàncies que els toca viure. A mi m'interessa anar endins, a les tripes de les persones. Entro al pensament de cada personatge. A Terrassa vaig estudiar a l'Institut del Teatre i vaig aprendre a interioritzar els personatges.

—**L'escriptura, en el vostre cas, forma part d'una quotidianitat?**

—I tant. Em llevo a les sis del matí, que és una hora que em va molt bé per a escriure, perquè no hi ha res que em destorbi. Faig llarg el matí. Vaig a comprar que toquen les dues i se'm fan les quatre quan dino. A la tarda ja m'he fos. Escric cada dia, fins i tot el dissabte i el diumenge. Escric i reescric. Aquest nou llibre l'he treballat durant cinc anys.

—**I ja teniu personatge per a la pròxima novel·la?**

—Sí, ja fa mesos que em ronda, el primer i alguns altres. La pròxima novel·la la tinc molt pensada i aniré més a la idea. Perquè la història no abastarà tants anys com 'Els dies sense glòria'.